Het gebruik en het voorschrijven van opioïden in de eerste lijn.

Haio: DJAMIN Christal , KUL
Promotor: AERTGEERTS Bert , KUL
Praktijkopleider: Segers Bart , VAN AKEN Eric , VAN DESSEL Catherine , WILLEMEN Dirk

Context: De voorbije 15 jaar steeg het aantal voorschriften voor opioïden voor chronische niet-kankerpijn aanzienlijk. Meer dan 80% van deze voorschriften wordt door huisartsen afgeleverd. Het doel van deze studie is om het voorschrijfgedrag en de percepties van huisartsen in België ten aanzien van opioïden na te gaan.

Onderzoeksvraag: In welke mate hebben artsenkarakteristieken invloed op het voorschrijven van opioïden in de huisartsenpraktijk?

Methode: Deze cross-sectionele studie liep van 1 januari 2020 tot en met 31 december 2020. Huisartsen werden gevraagd een vragenlijst in te vullen waarbij gepeild werd naar hun karakteristieken, de kennis van richtlijnen en aanbevelingen, indicaties voor het voorschrijven van opioïden en hun houding tegenover opioïden in de huisartsenpraktijk. Voor de statistische analyses werden de chi-kwadraat test en de Fisher exact test gebruikt.

Resultaten: We verkregen een responsgraad van 64% (N = 295). 21.6% van de huisartsen schrijft meer dan 20 voorschriften voor opioïden per maand. Meer dan 70% van de huisartsen vergaarde hun kennis over opioïden door middel van praktijkervaring. 90.9% volgt de pijnladder van de WGO (Wereldgezondheidsorganisatie) bij het voorschrijven van opioïden. Oudere artsen zijn vaker geneigd om enkel opioïden te starten wanneer er een aantoonbare organische oorzaak is in vergelijking met jongere artsen (p = 0.025). De meeste huisartsen zijn terughoudend om opioïden voor te schrijven bij ouderen (62%), bij patiënten met een psychiatrische voorgeschiedenis (82.4%) en bij patiënten met fibromyalgie (75.6%). 70.3% van de huisartsen geeft aan niet sneller opioïden voor te schrijven wanneer de patiënt hiernaar vraagt. Huisartsen met minder dan 5 jaar praktijkervaring voelen zich sneller onder druk gezet door de patiënt in vergelijking met huisartsen met meer dan 20 jaar praktijkervaring (p = 0.000).

Conclusie: Mannelijke huisartsen en huisartsen met meer dan 20 jaar ervaring schrijven het vaakst opioïden voor. Hoewel de meeste huisartsen handelen volgens de richtlijnen omtrent opioïden, vinden sommigen dat er toch onvoldoende richtlijnen beschikbaar zijn. De meerderheid acht het nuttig wanneer het verslag van de specialist duidelijke afspraken bevat omtrent de behandeling met opioïden, maar meestal is dit niet het geval. Opioïden worden zelden als eerstelijnsbehandeling gebruikt. De meerderheid van de huisartsen vindt dat opioïden aangewezen zijn bij de behandeling van chronische niet-kankerpijn. De meningen verschilden wat betreft het enkel voorschrijven van opioïden bij een aantoonbare organische oorzaak. Een belangrijke vaststelling is dat huisartsen over het algemeen aangeven dat er onvoldoende niet-farmacologische alternatieven voorhanden zijn. Slechts een minderheid van de huisartsen zegt zich voldoende bekwaam te voelen om misbruik van opioïden te voorkomen. De meerderheid van de huisartsen geeft aan dat schrik voor verslaving een belangrijke barrière vormt om opioïden op te starten. Tot slot is bijna 40% van de huisartsen van mening dat tramadol een veiliger bijwerkingenprofiel heeft dan andere opioïden.